

**Ομιλία του Προέδρου της Εθνικής Τράπεζας
και Προέδρου της Ελληνικής Ένωσης Τραπεζών**

κ. Γεωργίου Ζανιά

στην Ημερίδα

**«Διαβούλευση για το Επιχειρηματικό Πρόγραμμα
Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία»**

3 Απριλίου 2014

Η διαμόρφωση των προτεραιοτήτων και των δομών του νέου ΕΣΠΑ έχει πολύ μεγάλη σημασία σε αυτή την συγκυρία για δύο κυρίως λόγους:

- 1) Διότι μετά την σταθεροποίηση της ελληνικής οικονομίας η οποία επιτυγχάνεται αυτόν τον καιρό, περνάμε στην φάση της νέας αναπτυξιακής πορείας της χώρας και τα ποσά τα οποία έχουν συμφωνηθεί για το νέο ΕΣΠΑ είναι πολύ σημαντικά για την ενίσχυση αυτής της πορείας, ιδιαίτερα δεδομένων των ισχών δυνάμεων του ελληνικού Προϋπολογισμού.
- 2) Διότι, η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε φάση αλλαγής του μοντέλου ανάπτυξης και οι πόροι του ΕΣΠΑ μπορούν να διευκολύνουν σε σημαντικό βαθμό τη μεταφορά πόρων από το παλιό μοντέλο ανάπτυξης που στηριζόταν στην κατανάλωση στο νέο που στηρίζεται στην παραγωγή και τις επενδύσεις. Η διαδικασία αυτή της μεταφοράς πόρων συμβάλει σημαντικά στην αύξηση της ανεργίας εφόσον στη διαδικασία αυτή για ένα διάστημα οι αναπτυξιακοί πόροι και ιδιαίτερα η εργασία παραμένουν άνεργοι.

Στη διαδικασία αυτή διαμόρφωσης του νέου ΕΣΠΑ πρέπει κατ' αρχήν να ληφθούν υπόψη δύο νέα δεδομένα:

- 1) Αν και το ΕΣΠΑ αποτελεί δημόσιους πόρους, πρέπει να γίνει κατανοητό πως η νέα ανάπτυξη στη χώρα θα προκύψει από τον ιδιωτικό τομέα. Γι' αυτό και η διαμόρφωση του νέου ΕΣΠΑ πρέπει να γίνει με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγεί σε πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα από τον ιδιωτικό τομέα.
- 2) Με δεδομένο πως το μεγαλύτερο πρόβλημα της χώρας σήμερα είναι η ανεργία και πως τη μεγαλύτερη πηγή απασχόλησης αποτελούν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις ΜμΕ, οι τελευταίες πρέπει να ενισχυθούν ιδιαίτερα σε σχέση με τα διαρθρωτικά μειονεκτήματα τα οποία έχουν, π.χ. τις δυσκολίες πρόσβασης στην χρηματοδότηση.

Ας δούμε όμως μερικά πραγματικά δεδομένα:

- ✓ Η παρατεταμένη ύφεση των τελευταίων ετών οδήγησε σε σημαντική **αναδιάρθρωση του εταιρικού τομέα**, με το μερίδιο των ΜμΕ (επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μέχρι 10 εκατ.) να περιορίζεται στο 1/3 το 2012 από ½ το 2007. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη έρευνα συγκυρίας της ΕΤΕ, ο κύκλος εργασιών των ΜμΕ έχει περιοριστεί κατά 50% την τελευταία εξαετία (με το ποσοστό αυτό να αγγίζει ακόμα και το 90% για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών μέχρι €100.000).
- ✓ Υπάρχει **εκτίναξη της διαφοράς επιτοκίων επιχειρηματικών δανείων ανάμεσα στην Ελλάδα και στην ευρωζώνη** στις 340 μονάδες βάσης το 2014 από 60 το 2008 έχει περιορίσει σημαντικά την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων. Συγκεκριμένα, τα χρηματοοικονομικά έξοδα ως ποσοστό των πωλήσεων αγγίζουν πλέον το 3,7% από 2,5% το 2007, ενώ η αύξηση αυτή είναι πιο έντονη για τις επιχειρήσεις με κύκλο εργασιών κάτω των €50 εκατ. (5% από 3% το 2007). Σημειώνω ότι το αντίστοιχο ποσοστό για τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις παρέμεινε κοντά στο 2% κατά την τελευταία εξαετία.
- ✓ Αν και κατά τους τελευταίους μήνες παρατηρούμε μια **σταδιακή βελτίωση του επιχειρηματικού κλίματος, οι πιέσεις στη ρευστότητα παραμένουν** και οι καθυστερήσεις στις πληρωμές δανείων παραμένουν σημαντικές. Έτσι ενώ οι πιέσεις από τη μειωμένη ζήτηση φαίνονται να αμβλύνονται, η περιορισμένη χρηματοδότηση συνεχίζει να αποτελεί πιεστικό πρόβλημα για τις ΜμΕ (αποτελώντας σημαντικό πρόβλημα για το 34% των ΜμΕ έναντι 17% κ.μ.ο. στην Ευρώπη). Υπό αυτά τα δεδομένα, το 42% των ΜμΕ έχει ακάλυπτες ανάγκες χρηματοδότησης (κυρίως γιατί δεν κάνει αίτηση από φόβο απόρριψης).

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΕΣΠΑ

Ο σχεδιασμός του νέου ΕΣΠΑ πρέπει να προσαρμοστεί στις ιδιαιτερότητες μιας χώρας που μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα απώλεσε το ένα τέταρτο του ΑΕΠ, σχεδόν το ένα- τρίτο του εργατικού δυναμικού της βρίσκεται στην ανεργία και όλα αυτά σε μια χώρα που τώρα βγαίνει από την κρίση και πρέπει το γρηγορότερο δυνατό να απορροφήσει την τεράστια ανεργία.

Γ' αυτό πρέπει να εφαρμοστεί όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ευελιξία γίνεται και να αποφευχθεί, όπου χρειάζεται, η δογματική εφαρμογή οριζόντιων κανόνων οι οποίοι σχεδιάστηκαν για πιο ομαλές καταστάσεις.

- ✓ Τα χρηματοοικονομικά εργαλεία του ΕΣΠΑ να μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την **αναχρηματοδότηση υφιστάμενων δανείων** σε επιχειρήσεις που θα έχουν κριθεί με αυστηρά πιστωτικά κριτήρια βιώσιμες. Συγκεκριμένα, ένα κομμάτι των ΜμΕ είναι δυναμικό και λειτουργικά υγιές αλλά βρίσκεται σε δυσμενή θέση λόγω της πίεσης από τα αυξημένα επιτόκια. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις μας, το μερίδιο αυτό είναι της τάξης του 12% των ΜμΕ (επιχειρήσεων με κύκλο εργασιών μέχρι €10 εκατ.), το οποίο αντιστοιχεί σε κύκλο εργασιών €9,4 δις (ή 5% του ΑΕΠ). Αυτό το κομμάτι του εταιρικού τομέα θεωρούμε ότι αξίζει να διασωθεί και αυτός ο στόχος μπορεί να προωθηθεί μέσω της επέκτασης της χρήσης των χρηματοδοτικών μέσων του ΕΣΠΑ για την αναχρηματοδότηση των υφιστάμενων δανείων με πιο ανταγωνιστικά επιτόκια.
- ✓ Είναι επίσης σημαντικό οι ενισχύσεις μέσω ΕΣΠΑ να εστιάσουν στην προώθηση της **εξωστρέφειας και της καινοτομίας** των ΜμΕ, καθώς αυτοί είναι οι δύο άξονες που παρέχουν εχέγγυα λειτουργικής ανάπτυξης. Η παροχή στοχευμένης χρηματοδότησης θεωρούμε ότι θα απελευθερώσει σημαντική δυνητική ανάπτυξη, καθώς η έλλειψη κεφαλαίων (σε συνδυασμό με τη γραφειοκρατία) φαίνεται να είναι οι βασικοί ανασταλτικοί παράγοντες τόσο για την εξωστρέφεια όσο και για την καινοτομία.
- ✓ Η έμφαση στην παροχή **κεφαλαίων κίνησης** πρέπει να παραμείνει προτεραιότητα, καθώς η μείωση στην εξωτερική χρηματοδότηση των ΜμΕ φαίνεται κυρίως να έχει προκύψει από τον περιορισμό των πιστώσεων από προμηθευτές.
- ✓ Το νέο πρόγραμμα ΕΣΠΑ θα ήταν χρήσιμο να προσέφερε **μεγαλύτερη ευελιξία όσον αφορά τη γεωγραφική κατανομή αλλά και τις προϋποθέσεις καταλληλότητας υποψηφίων**. Ενδεικτικό της αρνητικής πίεσης που ασκούν οι γεωγραφικοί περιορισμοί είναι ότι όσον αφορά τα κονδύλια μέσω του ταμείου Jeremie οι περιφέρειες της Αττικής είχαν ελλειμματική προσφορά κατά 40% το 2013 ενώ οι 8 περιφέρειες σύγκλισης είχαν πλεονασματική προσφορά κατά 32%. Ως εκ τούτου, η δυνατότητα αξιοποίησης δεσμευμένων κονδυλίων από τις 8 περιφέρειες σύγκλισης στην Αττική, μετά την ικανοποίηση της ζήτησης των 8 περιφερειών, θα είχε άμεσο θετικό αντίκτυπο στην αξιοποίηση των υπό διαχείριση κονδυλίων. Όσον αφορά τις περιοριστικούς όρους υποψηφιότητας και τις δυσκολίες στην υποβολή των αιτήσεων, αξίζει να τονίσουμε ότι ενώ το 36% των ΜμΕ γνωρίζει πλέον την πρωτοβουλία Jeremie, μόνο το 7% είναι διατεθειμένο να υποβάλλει αίτηση.